

LICEO CLASSICO
DANTE ALIGHIERI
RAVENNA

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA
DIPARTIMENTO DI BENI CULTURALI

FONDAZIONE
CASSA DI RISPARMIO
DI RAVENNA

VIII Agone Placidiano

19 marzo 2016

PROVA A - TRADUZIONE E COMMENTO DI UN TESTO DI PROSA

La società degli uomini santi

Un gruppo di ebrei della Palestina è ricordato da Filone come esempio di completa dedizione al sacro e di attuazione di una santità che diventa efficace e non utopico modello di società caratterizzata dall'assenza di commerci e di schiavi, ed anzi dello stesso concetto di proprietà privata; la vita rurale, il rifiuto della città, dei pericoli delle attività urbane e di ogni forma di ricchezza e di competizione consentono a questo piccolo, ma consistente gruppo di realizzare un mondo privo di guerra, e anche per questo fatto di uomini liberi.

Ἔστι δὲ καὶ ἡ Παλαιστίνη Συρία καλοκἀγαθίας οὐκ ἄγονος, ἣν πολυανθρωποτάτου ἔθνους τῶν Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγη μοῖρα νέμεται. Λέγονται τινες παρ' αὐτοῖς ὄνομα Ἑσσαιοί, πληθος ὑπερτετρακισχίλιοι, κατ' ἐμὴν δόξαν — οὐκ ἀκριβεῖ τύπῳ διαλέκτου Ἑλληνικῆς — παρώνυμοι ὁσιότητος, ἐπειδὴ κὰν τοῖς μάλιστα θεραπευταὶ θεοῦ γεγονάσιν, οὐ ζῶα καταθύοντες, ἀλλ' ἱεροπρεπεῖς τὰς ἑαυτῶν διανοίας κατασκευάζειν ἀξιοῦντες. Οὗτοι τὸ μὲν πρῶτον κωμηδὸν οἰκοῦσι τὰς πόλεις ἐκτρεπόμενοι διὰ τὰς τῶν πολιτευομένων χειροήθεις ἀνομίας, εἰδότες ἐκ τῶν συνόντων ὥς ἀπ' ἀέρος φθοροποιῶν νόσον ἐγγινομένην προσβολὴν ψυχῆς ἀνίατον· ὧν οἱ μὲν γεωπονοῦντες, οἱ δὲ τέχνας μετιόντες ὅσαι συνεργατίδες εἰρήνης, ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς πλησιάζοντας ὠφελοῦσιν, οὐκ ἄργυρον καὶ χρυσὸν θησαυροφυλακοῦντες οὐδ' ἀποτομὰς γῆς μεγάλας κτῶμενοι δι' ἐπιθυμίαν προσόδων, ἀλλ' ὅσα πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρεῖας ἐκπορίζοντες. Μόνοι γὰρ ἐξ ἀπάντων σχεδὸν ἀνθρώπων ἀχρήματοι καὶ ἀκτήμονες γεγονότες ἐπιτηδεύσει τὸ πλεόν ἢ ἐνδεία εὐτυχίας πλουσιώτατοι νομίζονται, τὴν ὀλιγοδείαν καὶ εὐκολίαν, ὅπερ ἐστί, κρίνοντες περιουσίαν. Βελῶν ἢ ἀκόντων ἢ ξιφιδίων ἢ κράνους ἢ θώρακος ἢ ἀσπίδος οὐδένα παρ' αὐτοῖς ἂν εὔροις δημιουργὸν οὐδὲ συνόλως ὅπλοποιόν ἢ μηχανοποιόν ἢ τι τῶν κατὰ πόλεμον ἐπιτηδεύοντα· ἀλλ' οὐδὲ ὅσα τῶν κατ' εἰρήνην εὐόλισθα εἰς κακίαν· ἐμπορίας γὰρ ἢ καπηλείας ἢ ναυκληρίας οὐδ' ὄναρ ἴσασι, τὰς εἰς πλεονεξίαν ἀφορμὰς ἀποδιοπομπούμενοι. Δουλὸς τε παρ' αὐτοῖς οὐδὲ εἷς ἐστίν, ἀλλ' ἐλεύθεροι πάντες ἀνθυπουργοῦντες ἀλλήλοις.

FILONE ALESSANDRINO, *Quod omnis probus sit liber*

Tempo: 5 ore

LICEO CLASSICO
DANTE ALIGHIERI
RAVENNA

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA
DIPARTIMENTO DI BENI CULTURALI

FONDAZIONE
CASSA DI RISPARMIO
DI RAVENNA

VIII Agone Placidiano

19 marzo 2016

PROVA B - TRADUZIONE E COMMENTO DI UN TESTO DI POESIA

Il commiato di Antigone

Condotta nella prigione che diverrà la sua tomba, condannata per aver rispettato quanto vi è di più sacro, Antigone si congeda dalla vita e dalle sue leggi – spesso inique – invoca gli dèi e una giustizia superiore.

ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς
οἴκησις ἀείφρουρος, οἱ πορεύομαι
πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς, ὧν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
πλείστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων·
ὧν λοισθία ἔγω καὶ κάκιστα δὴ μακρῶ
κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου.
Ἐλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
φίλη μὲν ἦξιν πατρί, προσφιλὴς δὲ σοί,
μήτηρ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα.
ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ
ἔλουσα κακόσμησα κάπιτυμβίους
χοᾶς ἔδωκα· νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνυμαι.
Καίτοι σ' ἐγὼ τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὖ.
Οὐ γάρ ποτ' οὐτ' ἂν εἰ τέκν' ὧν μήτηρ ἔφυν
οὐτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
βία πολιτῶν τόνδ' ἂν ἠρόμην πόνον.
Τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
πόσις μὲν ἂν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,

καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἥμπλακον,
μητρὸς δ' ἐν Αἰδου καὶ πατρὸς κεκευθότιον
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ.
Τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἐγὼ
νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν
καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὦ κασίγνητον κάρα.
Καὶ νῦν ἄγει με διὰ χερῶν οὕτω λαβὼν
ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε του γάμου
μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
ἀλλ' ὥδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος
ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς·
ποῖαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην;
τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι
βλέπειν; τί ν' αὐδᾶν ξυμμάχων; ἐπεὶ γε δὴ
τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦς' ἐκτησάμην.
Ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλὰ,
παθόντες ἂν ξυγγνοῖμεν ἡμαρτηκότες·
εἰ δ' οἶδ' ἀμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ
πάθοιεν ἢ καὶ δρῶσιν ἐκδίκως ἐμέ.

SOFOCLE, *Antigone*

Tempo: 5 ore